

**ОРГАНІЗАЦІЯ РЕГУЛЯРНИХ АВТОМОБІЛЬНИХ ПАСАЖИРСЬКИХ
ПЕРЕВЕЗЕНЬ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ****V.Z. Balych; O.P. Tson, Ph.D.; M.Iu. Zablotyski****ORGANIZATION OF REGULAR PASSENGER TRANSPORTATION IN
TERRITORIAL COMMUNITIES**

Організація регулярних автомобільних пасажирських перевезень здійснюється в межах чинного законодавства України та місцевих програм розвитку транспорту, із чітким розмежуванням повноважень між виконавчим комітетом селищної ради (як замовником перевезень у межах громади), обласною військовою адміністрацією (щодо внутрішньообласних маршрутів) і уповноваженим центральним органом виконавчої влади (щодо міжобласних і міжнародних сполучень). Вихідною передумовою є планувальна модель «мережа-маршрут-графік»: виконавчий комітет на підставі потреб населення, звернень підприємств і установ, даних обліку пасажиропотоків та результатів громадського обговорення формує маршрутну мережу, параметри руху і вимоги до доступності, безпеки та якості послуг. Ведення реєстру міських/сільсько-селищних маршрутів, затвердження їх паспортів, відкриття та закриття (з одночасним внесенням змін до реєстру) належить до компетенції замовника перевезень; припинення обслуговування здійснюється за завчасним рішенням, а у випадку непереборної сили - невідкладно, з інформуванням пасажирів та організацією альтернативних рейсів.

Добір перевізників здійснюється через відкриті конкурси з прозорими критеріями, що включають безпеку дорожнього руху, екологічні та технічні характеристики рухомого складу, регулярність виконання рейсів, наявність систем GPS-диспетчеризації та електронного обліку (е-квиток), а також дотримання соціальних зобов'язань (перевезення пільгових категорій, доступність для маломобільних пасажирів). За результатами конкурсу організатор укладає договір про організацію перевезень на визначений строк; для внутрішньообласних маршрутів договори укладаються за участі обласної військової адміністрації, а для міжобласних - на підставі дозволів, які видаються в установленому порядку уповноваженим центральним органом. Умови договору деталізують вимоги до структури і віку автобусів (категорія та клас відповідно до виду сполучення), до технічного та санітарного стану, переліку обов'язкових документів у водія, порядку інформування пасажирів і алгоритмів роботи зі скаргами.

Контроль і нагляд за дотриманням ліцензійних умов, безпекових стандартів, режимів праці та відпочинку водіїв, а також вагових/габаритних норм здійснюються уповноваженими державними органами. Замовник перевезень впроваджує систему управління якістю на основі ключових показників ефективності (KPI): виконання рейсів за графіком, рівень скарг, доступність маршрутів, частка рухомого складу з низькою підлогою, оснащення валідаторами та GPS. Дані з е-квитка і диспетчеризації використовуються для періодичного коригування розкладів (особливо у «пікові» години), оптимізації інтервалів, визначення резервної місткості та прийняття тарифних рішень. Усі зміни маршрутів і розкладів комунікуються через офіційні канали громади та автостанційні сервіси. Така модель забезпечує баланс між безпекою і надійністю транспортних послуг, прозорістю взаєморозрахунків, доступністю для всіх категорій пасажирів і гнучкістю мережі в умовах змін зовнішнього середовища.